

Початок конфлікту	<ul style="list-style-type: none"> • У квітні – травні 2014 р. незаконні збройні формування, сили Федеральної служби безпеки (ФСБ) та Головного розвідувального управління (ГРУ) РФ здійснили захоплення органів місцевої влади та ключових об'єктів Донецької та Луганської областей. • Україна заявила про початок Антитерористичної операції (АТО) із залученням Збройних сил. • Росія не визнала свого вторгнення до України, хоча її частини беруть безпосередню участь у бойових діях зі своєї території та на території України. Конфлікт отримав назву гібридної війни. • Росія веде агресивну шовіністичну інформаційну війну проти України, що відверто демонізує українське керівництво та державу і має на меті забезпечити підтримку антиукраїнської агресії з боку суспільства. • 27 січня 2015 р. Верховна Рада України визнала Росію агресором
Проголошення ЛНР та ДНР	<ul style="list-style-type: none"> • 7–27 квітня 2014 р. проголошені Донецька і Луганська «народні республіки». • Генпрокуратура України визнала ці «республіки» терористичними організаціями. • Міжнародні організації, США, Канада, ЄС ввели додаткові санкції проти РФ
Женевські домовленості (17 квітня 2014 р.)	<p>Переговори відбувались за участі представників України, ЄС, США та РФ з метою послаблення збройного протистояння між РФ та Україною.</p> <ul style="list-style-type: none"> • РФ зобов'язали роззброїти свої незаконні збройні формування, повернути незаконно захоплене майно. • Україна гарантувала амністію учасникам протестів, за винятком винних у кримінальних злочинах. • Сторони конфлікту закликали утриматись від насильства і провокацій, проявів расизму та релігійної нетерпимості. • Домовитись про відведення російських військ від українських кордонів не вдалось
Початок АТО	<ul style="list-style-type: none"> • 14 квітня 2014 р. Україна розпочала антитерористичну операцію без введення воєнного стану. • Зона АТО — Донецька і Луганська області, Ізюмський район Харківської області. • 20–27 червня 2014 р. Україна в односторонньому порядку встановила режим припинення вогню. • У червні 2014 р. відбулись зустрічі Контактної групи з мирного врегулювання мирної ситуації на Сході за участі української сторони, міжнародних спостерігачів і РФ. Домовленості про припинення силового конфлікту виконані терористами не були. • У червні 2014 р. терористи захопили в полон українську льотчицю <i>Надію Савченко</i>; згодом її незаконно перевезли на територію РФ і звинуватили у вбивстві російських журналістів. 13 грудня 2014 р. Н. Савченко оголосила голодування

Операція з визволення Донбасу	<ul style="list-style-type: none"> • 1 липня 2014 р. розпочалась повномасштабна військова операція з контрнаступу та ізоляції зони конфлікту від військового забезпечення з боку РФ. Були звільнені Словянськ, Краматорськ, Лисичанськ тощо. • З середини серпня 2014 р. наступ української армії блокувався контратакою терористів та частин російських військ. • 24–30 серпня 2014 р. під <i>Льовайськом</i> російські війська взяли в оточення й обстріляли близько 600 українських вояків; 186 із них загинули, сотні потрапили в полон
«Гуманітарні конвої»	<ul style="list-style-type: none"> • У серпні 2014 р. РФ почала відправляти до України так звані «гуманітарні конвої» — матеріально-технічну допомогу терористам під виглядом гуманітарної допомоги. • Жоден з конвоїв не був оглянутий українською прикордонною службою або митницею, їхній перетин українського кордону порушує міжнародне право. • Усього до квітня 2015 р. в Україну вторглися 22 гуманітарні конвої
Авіакатастрофа Боїнга	<ul style="list-style-type: none"> • 17 липня 2014 р. над територією, контрольованою терористичними військами ДНР, збитий літак Боїнг-777 Малайзійських авіаліній, що виконував рейс Амстердам – Куала-Лумпур; загинули 298 осіб. Згідно з результатами розслідування, літак був уражений ракетою ЗРК «Бук», що належав військам РФ. • Наслідком теракту стала третя хвиля санкцій і обмежень щодо РФ. У відповідь уряд РФ обмежив постачання продовольства з країн ЄС та США
Мінські домовленості (5 вересня 2014 р.)	<ul style="list-style-type: none"> • Двостороннє припинення вогню під контролем місії ОБСЄ. • Звільнення заручників і полонених. • Децентралізація влади через прийняття закону про особливий статус окремих районів Донецької та Луганської областей. • Амністія учасникам воєнних подій у Донецькій та Луганській областях. • Виведення іноземної зброї та військових форсувань з території України. • Лінія розмежування визначена за станом на 19 вересня 2014 р. Домовленості підписано представниками України, РФ та ОБСЄ. Виконання угоди зірвано російсько-терористичною стороною, за час перемир'я до кінця листопада 2014 р. загинуло близько 1 тис. людей
Ситуація в зоні конфлікту у вересні 2014 – лютому 2015 р.	<ul style="list-style-type: none"> • Терористи та російські війська, незважаючи на Мінську угоду, продовжували обстріл українських позицій, порушивши режим припинення вогню понад 4 тис. разів. • Крім воєнних позицій, терористи обстрілювали на українській території пасажирський транспорт (Волноваха, Донецьк), житлові квартали Маріуполя і Краматорська, селища Луганщини і Донеччини поблизу лінії розмежування. Жертвами терактів стали сотні людей. • 12–17 лютого 2015 р., незважаючи на міждержавні переговори з врегулювання ситуації на Донбасі, російські війська перейшли в наступ на Дебальцево і захопили цей залізничний вузол

Мінськ-2 (11–12 лютого 2015 р.)	<ul style="list-style-type: none"> • Припинення вогню з 15 лютого 2015 р. • Відведення важкої артилерії з обох сторін на 50 км під контролем місії ОБСЄ. • Звільнення та обмін полоненими і заручниками за принципом «усі на всіх». • Повне відновлення контролю України над державним кордоном з РФ до кінця 2015 р. • Виведення з України іноземних військових формувань, військової техніки та найманців. • Проведення в Україні конституційної реформи з метою децентралізації управління та надання особливого статусу окремим районам Донецької та Луганської областей
Режим на окупованих територіях	<ul style="list-style-type: none"> • Законодавство України нечинне, натомість впроваджено систему покарань, яка реалізується спеціальними каральними органами і «розстрільними групами». Серед мирного населення жертвами розстрілів стали українські активісти, місцеві підприємці та інші особи, які відмовилися співпрацювати з проросійськими бойовиками. Окрім того, зафіксовано низку випадків здійснення покарань шляхом сексуальної наруги та публічного забиття полонених. • Факти викрадень та катувань терористами, позасудових страт місцевого населення, українських бійців, а також активістів «ДНР» та «ЛНР» були зафіксовані представниками міжнародної правозисної організації «Amnesty International». • З 1 грудня 2014 р. Україна припинила виплату пенсій на контрольованих терористами територіях через неможливість безпечного доправлення коштів. • Не працюють Алчевський металургійний, Донецький металопрокатний комбінати тощо, видобуток вугілля скоротився на 35 %. • Зруйновано 33 мости, 1,5 тис. км шосейних доріг тощо
Людські жертви	На березень 2015 р. — понад 6 тис. убитих, понад 14 тис. поранених (за інформацією ООН). На середину березня 2015 р. із полону визволено 2483 осіб
Біженці	За даними ООН, в Україні близько 1 млн переміщених осіб зі Сходу

Українська діаспора

Країна	Характеристика
Німеччина	<ul style="list-style-type: none"> • Чисельність — близько 25 тис. осіб, живуть переважно у великих містах. • Основна хвиля переселення — під час і після II Світової війни. • Понад 80 % українців зайнято у промисловості або на будівництві. • 70 % українців є вірянами греко-католицької церкви, інші належать до православної або до баптистської конфесій. • Українські інституції: <ul style="list-style-type: none"> ○ з довоєнних часів працюють Український вільний університет, Наукове товариство ім. Т. Г. Шевченка, відділення Української вільної академії наук; ○ з 50-х рр. XX ст. в Західній Німеччині діють українські видавництва «На гору» і «Дніпра хвиля»

Країна	Характеристика
Франція	<ul style="list-style-type: none"> • Чисельність — близько 40 тис. українців, які живуть переважно в містах. • Працюють у промисловості, незначна частина займається інтелектуальною працею. • Діаспора мало використовує українську мову; лишилась одна українська недільна школа в Парижі. • Історію України і мову вивчають в інституті східних мов і цивілізації Сорбонського університету. • 2/3 українців належать до Української католицької церкви; інші — до української автокефальної православної або протестантської церкви. • Українські інституції: <ul style="list-style-type: none"> ○ центр україністики у Франції — м. Сарсель поблизу Парижа, де з 1951 р. діє Наукове товариство імені Т. Г. Шевченка, виходять «Записки НТШ» і «Вісті із Сарселю», працює редакція багатотомного видання «Енциклопедія українознавства»; ○ громадські організації об'єднано в Репрезентативний комітет українців Франції
Велика Британія	<ul style="list-style-type: none"> • Масове переселення почалося 1947 р., переважно напівлегально з таборів для переміщених осіб Німеччини й Австрії. • Чисельність — близько 35 тис. чоловік; 99 % українців мешкають в Англії, переважно в містах. • Понад 80 % британських українців зайняті фізичною малокваліфікованою працею. • Епізодично діють українські недільні школи і дитячі сади, система літніх таборів відпочинку «Спілки української молоді», де діти знайомляться з українською мовою, історією і літературою. • 75 % українців – віряни української греко-католицької церкви; інші належать до української автокефальної православної церкви та євангелістско-баптистських братств. • Українські інституції: <ul style="list-style-type: none"> ○ суспільно-політичні організації: «Союз українців Великобританії», «Гуцулія» тощо, при яких працюють хори, танцювальні колективи, драмгуртки, спортивні команди; ○ у Лондоні діє бібліотека української діаспори і музей Т. Г. Шевченка
Канада	<ul style="list-style-type: none"> • Українська діаспора перевищує 1 млн осіб — 25 % від закордонних українців загалом. У Канаді українці посідають дев'яте місце серед національних меншин. • Першими поселенцями українського походження були жителі села Небилів зі Станіславщини В. Єленяк та І. Пилипів, які 1891 р. оселились у провінції Манітоба. До 1914 р. до Канади переїхало до 150 тис. українців. • Емігранти осідали в північних провінціях Онтаріо, Альберта, Манітоба, Саскачеван; центрами компактного проживання українців є Вінніпег, Едмонтон, Торонто, Монреаль. • У кількох провінціях діють україно-англійські школи; є чимало професійних та аматорських художніх колективів. • Українці обіймали високі державні посади: Р. Гнатишин був генерал-

Країна	Характеристика
	<p>губернатором Канади (1990–1995), І. Сопінко — членом Верховного суду країни, 62 українці були парламентарями. Серед знаменитих канадоукраїнців — хокеїсти В. Грецькі та Т. Савчук, бізнесмен і меценат П. Яцик тощо.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Коштом діаспори встановлено пам'ятники українським діячам — Маркіяну Шашкевичу, Тарасові Шевченку тощо, а також жертвам голодомору 1933 р., жертвам Чорнобиля 1986 р. • Більшість українців — православні, також вони є вірянами Української греко-католицької та римо-католицької церков. • Українські інституції: <ul style="list-style-type: none"> ◦ більшість українських організацій об'єднано в Конгрес українців Канади; ◦ наукові установи: Канадський інститут українських студій, Наукове товариство ім. Т. Г. Шевченка, Українська вільна академія наук; курс україністики викладають у 12 університетах
США	<ul style="list-style-type: none"> • Українці почали переселятися до США з кінця ХІХ ст.; зараз діаспора становить близько 1,2 млн осіб. • Українці компактно розселені в південно-східних промислових штатах — Пенсільванії, Нью-Йорку, Нью-Джерсі, переважно містах. • Близько третини українців володіють українською мовою, 15 % користуються нею в побуті. • Більшість українців зайняті в промисловості, фінансових структурах і торгівлі. • За релігійною ознакою частина — атеїсти; інші — католики, греко-католики. • Серед знаменитостей українцями є авіаконструктор І. Сікорський, фізик Ю. Кістяківський (співавтор ядерної бомби), економіст, лауреат Нобелівської премії С. Кузнець, лінгвіст Ю. Шевельов, співачка Квітка Цісик, актриса Міла Йовович тощо. • Українські інституції: <ul style="list-style-type: none"> ◦ суспільно-політичні та політичні організації: «Батьківщина», Лемко-Союз, Ліга американських українців, Організація українських націоналістів за кордоном тощо; ◦ наукові центри: Український інститут при Гарвардському університеті, Наукове товариство ім. Т. Г. Шевченка, Українська академія мистецтв і наук, Українське історичне товариство, Інститути української мови і літератури; україністику викладають у 28 університетах США
Аргентина	<ul style="list-style-type: none"> • Живе близько 300 тис. українців, переважно в районі Буенос-Айреса. • Еміграція почалась наприкінці ХІХ ст. із Західної України; друга хвиля припала на період після ІІ Світової війни. • Проживають компактними групами, що сповільнює асиміляцію. • Значна частина українців зайнята в землеробстві. • Громадські організації створили Українську центральну репрезентацію, при якій працюють художні колективи. • Українську мову вивчають у Національному університеті Буенос-Айреса

Культура та духовне життя суспільства

Позитивні фактори розвитку	<ul style="list-style-type: none"> • Державна незалежність. • «Закон про мови в Українській РСР» (1989) забезпечив розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільства. • Ліквідовано цензуру та ідеологічний тиск. • Вільний розвиток художніх стилів і жанрів. • Подолано культурну ізоляцію. • Триває процес відродження історичної пам'яті, повернення забутої або забороненої культурної та мистецької спадщини. • Утворюються благодійні культурні фонди, товариства, об'єднання, діяльність яких спрямована на відродження національних культурних традицій. • Значний внесок зробили представники західної української діаспори Є. Гуцуляк, П. Яцик, Ю. Ємець тощо
Негативні фактори розвитку	<ul style="list-style-type: none"> • Наслідки тривалої русифікації. • Фінансування культурної сфери за остаточним принципом. • Засилля комерційної масової культури. • Скорочення мережі культурно-освітніх закладів

Розвиток освіти

Рівень освіти	Характеристика
Шкільна і дошкільна	<ul style="list-style-type: none"> • Поступово впроваджено українську мову. • Дозволено недержавні навчальні заклади. • Відкрито різноманітні навчальні заклади — гімназії, ліцеї, коледжі, авторські школи тощо. • Скорочено кількість дошкільних закладів та малокомплектних шкіл. • Недостатня матеріальна база: брак підручників, обладнання тощо. • З 1999 р. запроваджено 12-річну освіту; 2010 р. Україна повернулася до 11-річної освіти. • Відбувся перехід до 12-бальної системи оцінювання. • 2008 р. впроваджено обов'язкове зовнішнє незалежне тестування для випускників
Вища освіта	<ul style="list-style-type: none"> • З'явилася можливість навчання на контрактній основі. • Розширений спектр спеціальностей. • Уведено ступеневу системи підготовки — молодший спеціаліст, бакалавр, спеціаліст, магістр. • Скорочено підготовку фахівців на заочному та вечірньому відділеннях. • 1992 р. відроджено діяльність Києво-Могилянської академії (має статус національного університету). • 2005 р. Україна долучилася до Болонського процесу реформування вищої школи

Розвиток науки

Позитивні тенденції	Негативні тенденції
<ul style="list-style-type: none"> • 1994 р. Академія наук України отримала статус національної. • Установлено тісні зв'язки з науковими центрами української діаспори. • Відкрито інститути української мови, народознавства, сходознавства, археології. • З'явилися нові наукові напрямки (ендокринологія, молекулярна біологія, нейрофізіологія тощо) 	<ul style="list-style-type: none"> • «Відплив умів» за кордон: лише в 1991–1998 рр. виїхало понад 6 тис. учених. • Недостатнє фінансування наукових установ досліджень: щорічні сукупні витрати на науку на одного науковця скоротилися до 700 доларів (у США — 180 тис. доларів). • Слабке впровадження у виробництво наукових розробок. • Комерціалізація та розпродаж майна наукових установ
Досягнення українських науковців	
Космічна галузь	<ul style="list-style-type: none"> • Участь у міжнародних космічних програмах «Марс-96», «Шатл-97», «Океан» тощо. • 1997 р. відбувся політ першого космонавта незалежної України Л. Каденюка. • За програмою «Морський старт» (1999) відбувся запуск української ракети «Зеніт» з плавучого космодрому
Медицина	<ul style="list-style-type: none"> • Електрозварювання м'яких тканин і прилад ПАТОНМЕД ЕКВ3-300. • Маммограф — прилад для діагностики захворювань молочної залози. • Фазаграф — прилад для упереджувальної діагностики інфаркту. • Тренар — прилад для розпрацювання паралізованої кінцівки. • Призмові лінзи Френеля для лікування косоокості дітей. • Біокерамічні імпланти. • Кровоспас — кровоспинний засіб. • Бинтовий матеріал, що прискорює загоєння ран
Технології	<ul style="list-style-type: none"> • Українець Г. Зиновєв є керівником групи вчених ALICE, яка веде головний експеримент на Великому андронному колайдері. • Сапфірові оптичні диски для збереження інформації протягом 10 тис. років. • Електростанції на біогазі потужністю 1 МВт дешевші від західних аналогів. • Анкерне кріплення склепінь у шахтах, яке полегшує прокладання тунелів. • Гідрофобне волокно — новий ізоляційний матеріал. • Поративний доплерівський дм-радіолокатор для пошуку живих людей під завалами. • Терморозширений графіт для очищення води від нафти

Література та мистецтво

Література	<ul style="list-style-type: none"> • Відбулося повернення раніше заборонених творів М. Куліша, М. Хвильового, Є. Маланчука, В. Стуса, М. Вороного тощо. • Триває публікація творів представників української діаспори У. Самчука, І. Багряного, Ю. Липи тощо. • Сформувалася постмодерна українська література: О. Забужко, Ю. Андрухович, С. Жадан, Т. Прохасько тощо. • Проблемою є невеликі тиражі української літератури
Театр	<ul style="list-style-type: none"> • Створено нові муніципальні театри, театри-студії. • Світове визнання здобули режисери Р. Віктюк, А. Жолдак. • Видатні актори: А. Роговцева, Б. Ступка, Б. Бенюк, А. Хостікоєв тощо. • Театральні фестивалі: «Травневий Київ», «Золотий лев», «Драбина»
Кінематограф	<ul style="list-style-type: none"> • Виробництво скоротилося у 20 разів порівняно з 1988 р. • Різко скоротилася кількість кінотеатрів та їх відвідувачів. • З'явилися телесеріали (одні з перших — «Роксолана» (режисер Б. Небієридзе), «Царівна» (режисер С. Туряниця)). • 2007 р. введено обов'язкове дублювання іноземних фільмів українською мовою. • Нагороди українських кінострічок: <ul style="list-style-type: none"> ○ 2005 р. документальний короткометражний фільм <i>І. Стрембицького</i> «Подорожні» здобув Золоту пальмову гілку Канського кінофестивалю; ○ 2004 р. мультфільм режисера <i>С. Коваля</i> «Шел трамвай № 9» став лауреатом Берлінського кінофестивалю; ○ Стрічка <i>К. Муратової</i> «Мелодія для шарманки» здобула Гран-прі XVIII Відкритого фестивалю кіно «Кіношок» (2009) та премію «Ніка» (2010); ○ 2014 р. стрічка <i>М. Слабошпицького</i> «Плем'я» здобула нагороди Канського, Міланського, Лондонського та інших кінофестивалів. • Українські кінофестивалі: <ul style="list-style-type: none"> ○ 1993 р. фестиваль «Молодість» здобув міжнародний статус; ○ від 2009 р. проходить щорічний Одеський міжнародний кінофестиваль
Музика	<ul style="list-style-type: none"> • Збереженню традицій народної творчості присвятили себе співачка Н. Матвієнко, ансамбль «Божичі», ансамбль танцю ім. П. Вірського тощо. • Оперні співаки: В. Лук'янець, Г. Ципола, А. Кочерга, В. Гришко. • Зросла популярність українських виконавців та груп: гурти «Океан Ельзи», «Скрябін», «ТНМК», Руслана (I місце на Євробаченні 2005 р.) тощо. • Музичні фестивалі: «Київ Музик Фест» (класична музика), «Країна Мрій» (етнічна музика), «Червона рута» (різножанрова музика), «Jazz Koktebel» (джаз) тощо
Образотворче мистецтво	<ul style="list-style-type: none"> • Відкрито широку мережу художніх галерей. • Українські художники беруть участь у Венеціанському бієннале. • Найдорожчі українські художники: О. Ройтбурд, А. Криволап, І. Чічкан, О. Тістол тощо. • Найдорожчі українські скульптори: Ж. Кадирова, О. Дяченко, О. Сухоліт, О. Рідний тощо

Релігійне життя в Україні

Загальна характеристика	<ul style="list-style-type: none"> • Знято заборони на релігійне життя. • За Конституцією України, «жодна релігія не може бути визнана державою як обов'язкова» (ст. 35). • Зріс релігійний вплив на життя через пошук духовної опори в житті після втрати старих ідеологічних орієнтирів. • Збільшилася кількість і чисельність релігійних громад, з'явилися нетрадиційні культу. • Відбувся глибокий розкол у православ'ї, який призвів до скорочення прихильників православної віри на користь протестантських церков. • Влада використовує церкву в політичні боротьбі
УПЦ-КП	<ul style="list-style-type: none"> • Українська православна церква Київського патріархату (УПЦ-КП), митрополит Філарет (Денисенко). • Утворена 1992 р. противниками підпорядкування Москві. • Зараз є другою за чисельністю громад церквою в Україні
УПЦ-МП	<ul style="list-style-type: none"> • Українська православна церква Московському патріархату (УПЦ-МП) контролює близько 70 % православних приходів. • Митрополит Володимир (Сабодан) був обраний заочно за сприяння Московської патріархії. • 2014 р. після смерті Володимира митрополитом обрано Онуфрія
УАПЦ	<ul style="list-style-type: none"> • Українська автокефальна православна церква (УАПЦ). • 2015 р. митрополитом обрано Макарія. • Церква не визнана частиною Вселенської православної церкви
УГКЦ	<ul style="list-style-type: none"> • УГКЦ — Українська греко-католицька церква; протягом 1946–1989 років її діяльність була заборонена в СРСР. • Є найбільшою Східною католицькою церквою у світі. • З 2011 р. митрополитом УГКЦ є Святослав Шевчук
РКЦ	<ul style="list-style-type: none"> • РКЦ — Римсько-католицька церква в Україні; католики не перевищують 3 % від усіх віруючих країни. • Більшість релігійних структур — на Західній Україні. • 2001 р. відбувся візит до України папи римського Іоанна-Павла II
Протестантські церкви	<ul style="list-style-type: none"> • Понад 100 напрямків, що об'єднують близько 2 % населення: англікани, лютерани, баптисти, реформати, методисти, церкви Христа тощо. • Мають власні організації — Рада Євангелістських протестантських церков України, Український євангелічний альянс тощо. • Не всі протестантські церкви офіційно зареєстровані
Мусульмани	<ul style="list-style-type: none"> • Мусульманські громади відновились на початку 1990-х років, за радянських часів вони були заборонені. • Понад три чверті мусульман України мешкають у Криму. • Мусульмани об'єднані в кілька духовно-адміністративних центрів, єдиної структури управління немає

Розвиток спорту в Україні

1990 р. створено Національний Олімпійський комітет (нинішній голова — С. Бубка)	1994 р. Україна вперше брала самостійну участь у зимовій Олімпіаді в Ліллі-Хаммері (Норвегія)	2012 р. Україна разом з Польщею провела чемпіонат Європи з футболу	За роки незалежності українські спортсмени виборили 84 золоті олімпійські медалі
---	---	--	--